

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY -
INFRASTRUKTÚRA, KRITIKUS
INFRASTRUKTÚRA BIZTONSÁG**

Időszak:

2013. április

Dátum:

2013. május 15.

SZÁZADVÉG
ALQJITVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖZMUNKA- ÉS TANULÁSDOLGOZATOK KUTATÓ KÖZPONTJA

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	1
1 Monitoring	3
1.1 Hitelezési körkép.....	3
1.1.1 A lakossági szegmens hitelezése.....	3
1.1.2 A vállalati szegmens hitelezése.....	8
1.2 Kamatkörnyezet és kockázati megítélés	10
2 Elemzés: Válságkezelés a bankszektorban	15
2.1 A bankválság fogalma és lefutása	15
2.2 A bankválságok kezelése.....	17

Vezetői összefoglaló

A lakossági szegmensben a márciusi adatok szerint devizában 30 milliárd forinttal haladta meg a törlesztések mértéke a hitelfelvételt. Eközben forintban kismértékben növekedett a nettó hiteltörlesztés: 7 milliárd forinttal többet törlesztettek a háztartások, mint amennyi új hitelt felvettek. Az újonnan kihelyezett forint alapú lakáscélú hitelek összege 12 milliárd forintra emelkedett, ami kismértékű bővülést jelent az előző hónapok 9–10 milliárd forintos kihelyezéseihez képest.

Közzvélemény-kutatásunk keretében megkérdeztük a lakosságot arról, hogy érzékelték-e a banki költségek emelkedését a tranzakciós illeték bevezetését követően. A válaszadóknak a fele (50 százalék) tapasztalta a banki költségek emelkedését, míg ennél kisebb arányuk (41 százalék) nem érzékelt a tranzakciós illeték hatását. Azt is megkérdeztük, hogy a tranzakciós illeték bevezetése változtatott-e a lakosság pénzügyi szokásain. Kérdésünkre a válaszadók 7 százaléka nemmel válaszolt, és csupán 23 százalékuk reagált a megnövekedett költségekre.

A vállalati szegmensben 16 milliárd forint értékű nettó devizahitel-törlesztés és 12 milliárd forint értékű nettó forinthalitel-törlesztés történt márciusban. Az eurózóna egészét tekintve mindeközben a nettó hiteltranzakciók emelkedése volt megfigyelhető. A folyószámlahiteleken felüli bruttó forinthalitel-kihelyezés (133 milliárd forint) visszaesett az előző hónaphoz képest, míg az újonnan nyújtott euróhitelek összege (138 milliárd forint) növekedést mutatott. A kettő összegéből adódó teljes bruttó hitelezés nem érte el a megelőző 12 hónap átlagát. A régiós összevetéséből látható, hogy a nettó hitelkihelyezést illetően csökkent hazánk lemaradása Lengyelországgal és Romániával szemben.

Az MNB áprilisban folytatta kamatcsökkentési ciklusát, melynek eredményeként jelenleg 4,75 százaléknak felel meg az irányadó kamat mértéke, ami újabb történelmi mélypontot jelent. A kamatvágási ciklus óta tartó forint alapú vállalati hitelkamat-csökkenés a már fennálló hitelállományt illetően márciusban is folytatódott, az újonnan nyújtott hitelek kamatai ugyanakkor jellemzően magasabbak voltak az előző hónaphoz képest, ami a márciusban megnövekedett kockázatok miatt következhetett be. Az euró alapú vállalati hitelek kamatszintje továbbra is csökkenőek voltak. A lakossági szegmensben a forinthalitelek kamatai csökkentek, miközben a korábban kihelyezett svájci frank alapú jelzáloghitelek kamatai nem változtak.

Reprezentatív közzvélemény-kutatásunk keretében megkérdeztük a lakosságot arról, hogy egyetértene-e a jegybanki alapkamat csökkentésével. Az eredmények szerint a válaszadóknak több mint a fele (53 százalék) tartja kedvezőnek az irányadó kamat csökkentését, míg egynegyedük nem ért egyet a monetáris lazítással. A kamatcsökkentési ciklus elfogadottsága tehát kedvezőnek tekinthető, ám ennél is nagyobb arányban támogatták a megkérdezettek az MNB áprilisban bejelentett hitelezési programját. A KKV

számára kínált kedvező jegybanki hitelre vonatkozó megkérdeésünk során kiderült, hogy a válaszadók 86 százaléka tartja kedvezőnek az intézkedést, míg csupán 7 százalékuk ellenzi azt. A KKV számára meghirdetett forintosítási lehetőség támogatottsága is igen magas: a válaszadók 85 százaléka értett egyet a devizahitelek kedvezményes átváltásának lehetőségével, és csupán 7 százalékuk ítéli kedvezőtlennek az intézkedést. Az MNB hitelezési programjának lakossági fogadtatása tehát pozitív, a kéthetes jegybanki instrumentum korlátozására vonatkozó aggodalmak azonban még okozhatják a megítélés romlását.

Április folyamán jelentős mértékben javult Magyarország befektetői megítélése. Az 5 éves CDS értéke 91 bázisponttal mérséklődött, így a hónap végén 296 bázispontnak felelt meg. A forint árfolyama is erősödött valamelyest, az euró 2 százalékkal, a dollár 3 százalékkal került kevesebbe forintban kifejezve, melynek eredményeként egy euró 300, egy dollár 230 forintot ért a hónap végén. Mindeközben a nemzetközi kockázati környezet nem változott érdemben.

Magyarországon számos tényező okozhatja a pénzügyi rendszer stabilitásának megingását. Mivel az ország pénzügyi rendszere nagymértékben ki van téve a nemzetközi folyamatoknak, ezért a kívülről érkező sokkok hatása jelentős, ami hozzájárulhat egy bankválság kialakulásához. A válságot súlyosbíthatja egy valutaválság, vagy az is, ha a kezelésére fordítható fiskális eszközök korlátozottak. Hazánkban mindkét tényező valós kockázatot jelent. A csőd veszélyét fokozhatja ezeken felül a lejáratú összhang hiánya, ami Magyarországon ugyancsak valós kockázatot jelent.

A 2008-as pénzügyi válság óta felerősödtek a bankszektorok kríziseivel kapcsolatos aggodalmak, és nyilvánvaló vált, hogy a pénzügyi szektorban működő válságkezelési mechanizmusok nincsenek kellően kidolgozva. Megfogalmazódott az igény egy olyan keretrendszer kialakítására, amely biztosítja az előzetes felkészülést, gyors és határozott fellépést tesz lehetővé, támogatja az összehangolt válságkezelést, fő szempontnak tekinti az adófizetői pénzek felhasználásának elkerülését, és minimalizálja a „moral hazard” veszélyét és a verseny korlátozását.

Az Európai Bizottság egy közös szanálási hatóság létrehozását javasolja, mely a fizetéseképtelen bankok piacról való rendezett kivezetését végezné. Ezzel összefüggésben kialakított egy keretszabályt, mely előtérbe helyezi a megelőzést és a korai beavatkozást, továbbá úgy lett kialakítva, hogy a már menthetetlen bank szanálásának költségeit annak tulajdonosai és hitelezői viseljék annak érdekében, hogy ne az adófizetők és a gazdaság szenvedjék el a hatásokat. A bankválságok átfogó kezelésének szabályozására Magyarországon is megszületett az igény. A célkitűzés már az IMF-hitelszerződésbe is bele lett foglalva, a keret kialakítására azonban még nem került sor.

1 Monitoring

1.1 Hitelezési körkép

A pénzügyi közvetítőrendszer fő funkciója, hogy betétgyűjtési és hitelezési tevékenysége révén allokálja a megtakarításokat. Jelenleg Magyarországon e funkció ellátását nehezíti a bankok rossz hitelfortfóliója, vagyis a késedelembe lévő adósok magas száma, a szektort érő fiskális terhek, és a kedvezőtlen konjunkturális várakozások. A bizonytalan gazdasági kilátások visszafogják az új hitelek kihelyezését mivel megnehezíti a vállalatok számára a tervezést, és a hitelintézeteket is alacsony kockázatvállalásra ösztönzi. Mindezek eredményeként sem a lakossági, sem a vállalati hitelezés nem mutat fellendülést, az új hitelkihelyezések összértéke egyik szegmensben sem éri el a törlesztések mértékét. A hitelezés hiánya visszafogja a vállalatok beruházásait és a háztartások fogyasztását, ami végül a gazdasági növekedés lassulásában csapódik le.

1.1.1 A lakossági szegmens hitelezése

A 2009. óta tartó tendenciának megfelelően márciusban is nettó hiteltörlesztői pozícióban volt a lakosság, vagyis több hitelt fizetett vissza, mint amennyi újat felvett. A szezonálisan kiigazított adatok szerint **devizában 30 milliárd forinttal haladta meg a törlesztések mértéke a hitelfelvételt**, ami nagyságrendileg megegyezik az elmúlt 5 hónap számával. **Forintban** kismértékben növekedett a nettó hiteltörlesztés, **márciusban 7 milliárd forinttal többet törlesztettek a háztartások, mint amennyi új hitelt felvettek.**¹ Az újonnan kihelyezett forint alapú lakáscélú hitelek szezonálisan igazított értéke **12 milliárd forinttal emelkedett**, ami kismértékű bővülést jelent az előző hónapok 9–10 milliárd forintos kihelyezéséhez képest.²

A Cofidis Hitel Monitor első negyedéves, 500 fő megkérdezésén alapuló reprezentatív felmérése³ szerint a lakosság hitelfelvételi hajlandóságát kifejező „Hitelezési Affinitási Index” jelentős mértékben csökkent 2012 utolsó negyedéhez képest. Az elemzés rámutatott arra, hogy az elmúlt három évben számottevően csökkent a bankokkal szembeni bizalom. A megkérdezettek közel háromnegyede szerint a hitelek olyan rejtett költségeket tartalmazhatnak, melyek a hétköznapi emberek számára nehezen értelmezhetőek. A hitelfelvételt kifejezetten ellenzők csoportjába a válaszadóknak közel a fele tartozott. Ennek

¹http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_kerdesek_valaszok/mnbhu_stat_forum_valaszok/mnbhu_hitelintezetek_osszevont_merlegenek_alakulas/0708_monstatpubl_hu.xls (letöltve: 2013. május 3.)

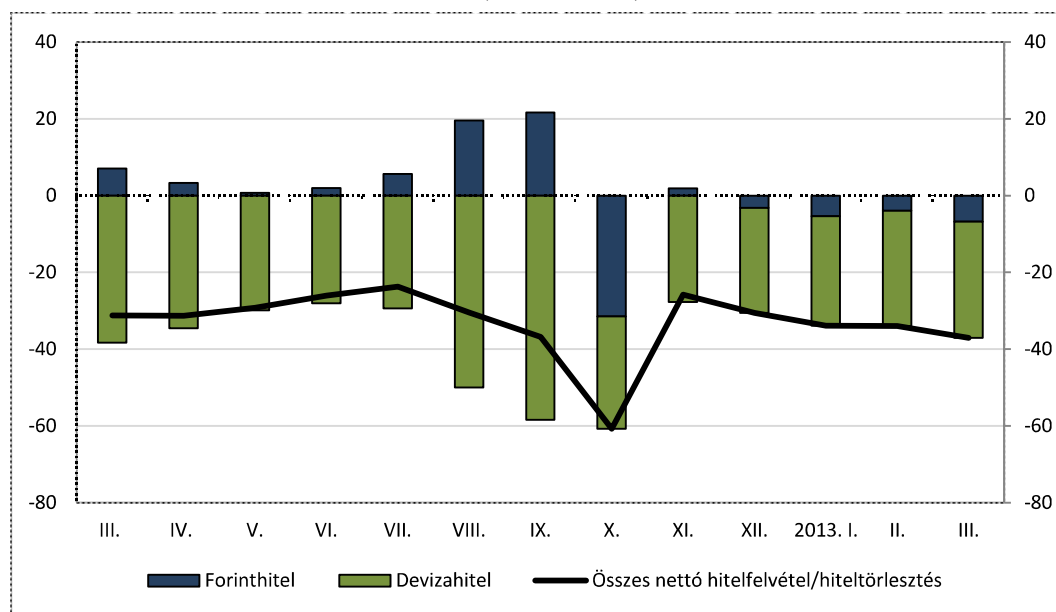
²http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_statistikai_idosorok/hu0902_lakossagi_HUF.xls (letöltve: 2013. május 3.)

³<http://privatbankar.hu/penzugyek/a-magyarok-fele-nem-ijed-meg-a-hiteltol-257510> (letöltve: 2013. május 7.)

megfelelően csökkent a hitelfelvételt tervezők száma. A megkérdezettek közül a legtöbben lakásfelújításra és utazásra igényelnek nagyobb összegű hitelt.

A csökkenő hitelfelvételi kedv ellenére a lakosság **teljes hitelállománya 1 százalékkal bővült március folyamán.**⁴ Az állomány növekedése a forint gyengülésével magyarázható, **a svájci frank ugyanis márciusban ismét 3 százalékkal lett drágább a hazai devizában kifejezve.** Ennek megfelelően a szabad felhasználású jelzáloghitelek (1,8 százalék) és a lakáscélú hitelek (1,1 százalék) állománya is bővült. Mindeközben a háztartások szezonálisan igazítva nettó 27 milliárd forint értékben csökkentették banki betéteiket márciusban.⁵

1. ÁBRA: A HÁZTARTÁSOKKAL BONYOLÍTOTT NETTÓ HITELTRANZAKCIÓK SEZONÁLISAN IGAZÍTOTT ÉRTÉKE
(MILLIÁRD FT)⁶

Forrás: MNB

A szezonálisan nem igazított adatok szerint ugyanakkor a korábbi hónapokhoz hasonlóan ismét **nagy mennyiségben vásároltak befektetési jegyeket** (133 milliárd forint) és **hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat** (54 milliárd forint).⁷ Emellett készpénzeszközök növekedése is javította a háztartások finanszírozási mérlegét. Az adatok arra utalnak, hogy a

⁴http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_kerdesek_valaszok/mnbhu_stat_forum_valaszok/mnbhu_hitelintezetek_osszevont_merlegenek_alakulas/0708_monstatpubl_huxls.xls (letöltve: 2013. május 3.)

⁵http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_kerdesek_valaszok/mnbhu_stat_forum_valaszok/mnbhu_hitelintezetek_osszevont_merlegenek_alakulas/0708_monstatpubl_huxls.xls (letöltve: 2013. május 3.)

⁶ Az összes nettó hitelfelvétel/hiteltörlesztés szezonálisan kiigazított adatsora eltérhet az MNB által publikált hivatalos statisztikáktól, mivel az ábrán szereplő adatok a forinthitelek és a devizahitelek szezonálisan kiigazított adatsorának összegeként állnak elő, míg az MNB által közzétett adatsorok külön-külön lettek kiigazítva. Hosszú távon azonban a kapott adatsorok szisztematikusan nem térnek el egymástól.

⁷http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/x-monetaris-es-egyeb-merlegstatisztikak/monepstat_hu.xls (letöltve: 2013. május 3.)

jegybank kamatvágási ciklusával összhangban bekövetkező betétkamatt-csökkenés miatt egyre vonzóbbá válnak a lakosság számára az egyéb befektetési formák. A KBC Equitas 1300 fő megkérdezésével készült felmérése⁸ szerint, míg 7 százalékos betéti kamatok esetén a megtakarítóknak 17 százaléka, addig **4 százalékra süllyedő kamatszintnél a megkérdezettek 91 százaléka fontolná meg, hogy új befektetési lehetőséget keressen.** Mindazonáltal a lakosság lekötött betétállományának mérséklődése egyelőre nem volt olyan mértékű, hogy az veszélyt jelentsen a bankszektor számára. Az Államadósság Kezelő Központ közleménye szerint márciusban 67 milliárd forinttal emelkedett a lakossági állampapírok állománya.⁹ A teljes állomány ezzel 1177 milliárd forintra bővült. Legnagyobb mértékben a vállalatok számára is elérhető 1 éves futamidejű Kamatozó Kincstárjegyek állománya (42 milliárd forint) növekedett, míg a kifejezetten a lakoságnak szánt 3–5 éves lejáratú inflációkövető Prémium Magyar Államkötvény 22 milliárd forintos nettó növekedéssel járult hozzá ehhez a bővüléshez.

1. TÁBLÁZAT: A LAKOSSÁGI HITELÁLLOMÁNY NAGYSÁGA ÉS VÁLTOZÁSA HITELTÍPUSOK SZERINT (MILLIÁRD FT, SZÁZALÉK)

	Személyi hitel	Lakáscélú hitel	Gépjármű vásárlási	Áru és egyéb fogy.-i	Szabad felh. jelzálogh.	Folyó- számla hitel	Egyéb hitel	Összes hitel
március	392	3516	365	38	2294	448	233	7287
1 hónap	-1,4%	1,1%	-1,6%	-0,8%	1,8%	0,2%	1,9%	1,0%
3 hónap	-3,6%	0,5%	35,4%	-3,5%	1,2%	0,6%	-0,9%	1,7%
1 év	-18,9%	-4,6%	15,9%	-18,9%	-4,3%	2,5%	-5,6%	-4,3%

Forrás: MNB

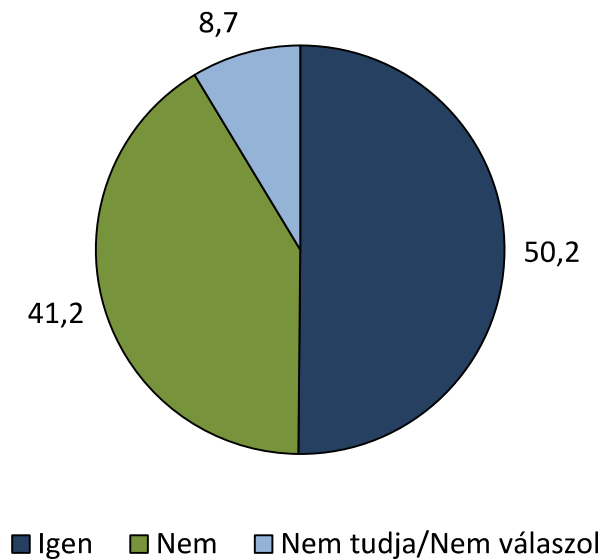
A lakosság pénzügyi szokásainak változását okozhatta a tranzakciós illeték, melyet az átutalások, a postacsekk-befizetések, a készpénzkifizetések és –átutalások után kell fizetni. Mértéke a számlák közötti tranzakciókra vonatkozóan alapesetben 2 ezreléknek felel meg, míg a készpénzfelvételre 3 ezrelékes tranzakciós adót fizetnek a bankok. Ebből 2013-ban összesen nagyjából 340 milliárd forintos bevételt vár az állam, melyen belül a bankszettortól 260 milliárd forintnak kellene befolynia. Mivel a bankokat ezen felül különadó is terheli 144 milliárd forint értékben, és veszteségük a tavalyi évben 161 milliárd forintnak felelt meg, így várható volt a tranzakciós illeték megjelenése a banki ügyfeleket érintő költségekben. **Közüvélemény-kutatásunk¹⁰ keretében megkérdeztük a lakosságot arról, hogy érzékelték-e a banki költségek emelkedését a tranzakciós illeték bevezetését követően. A válaszadóknak a fele (50 százalék) érzékelt a költségek emelkedését, míg ennél kisebb arányuk (41 százalék) nem tapasztalta a tranzakciós illeték hatását.**

⁸ http://index.hu/gazdasag/2013/04/29/bucsuzik_a_magyar_a_bankbetetektol/ (letöltve: 2013. május 7.)

⁹ <http://akk.hu/object.64e2d22b-bd5a-4d69-9405-33c52fcd8f8a.ivy> (letöltve: 2013. május 3.)

¹⁰ A területi megoszlás szerint reprezentatív kutatások eredményeit utólag a 2011-es népszámlálási adatok alapján több demográfiai dimenzió (nem, kor, iskolai végzettség) mentén iteratív súlyozás segítségével korrigáljuk. Az adatok felvétele számítógéppel támogatott telefonos lekérdezéssel történik.

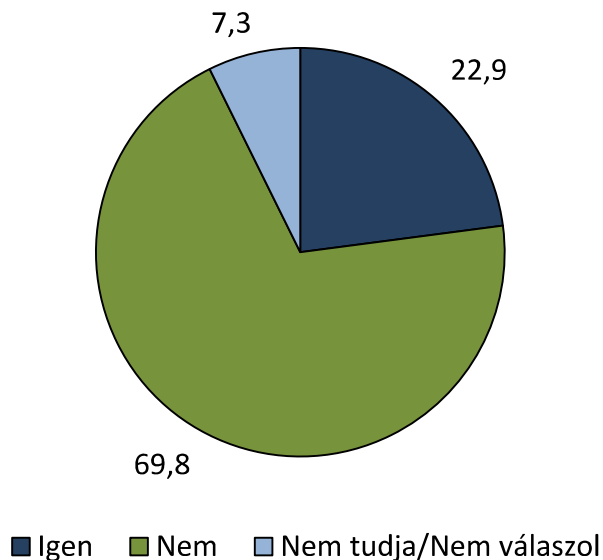
2. ÁBRA: AZ 'ÖN ÉRZÉKELTE-E BANKI KÖLTSÉGEINEK EMELKEDÉSÉT A TRANZAKCIÓS ILLETÉK BEVEZETÉSEKOR (2013. JANUÁR 1.)?' KÉRDÉSRE ADOTT VÁLASZOK MEGOSZLÁSA (SZÁZALÉK)

Forrás: Századvég közvélemény-kutatás

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a tranzakciós illeték bevezetése **változtatott-e a lakosság pénzügyi szokásain**. Kérdésünkre **a válaszadók 70 százaléka nemmel válaszolt, és csupán 23 százalékuk reagált a megnövekedett költségekre.**

3. ÁBRA: AZ 'ÖN VÁLTOZTATOTT-E PÉNZÜGYI SZOKÁSAIN A TRANZAKCIÓS ILLETÉK BEVEZETÉSE MIATT?' KÉRDÉSRE ADOTT VÁLASZOK MEGOSZLÁSA (%)

Forrás: Századvég közvélemény-kutatás

A bankszektor a fiskális terhek mellett jelentős veszteségeket szenved el a nemteljesítő hitelek magas arányából is, ezért fontosnak tartjuk a nemfizetés mögött álló okok feltárását.

Az Intrum Justitia követeléskezelő cég kutatása¹¹ az általa átvett, jellemzően 90–120 napos késedelembe lévő – nem csupán a bankszektorra érintő – tartozásokat vizsgálta. A felmérés szerint a háztartások fizetési késedelmének legfőbb oka a munkanélküliség, illetve az alacsony vagy nem létező jövedelem. **A jövedelmi problémák összességében az esetek több mint háromnegyedében voltak felelősek a fizetési késedelemért.** Emellett a fizetésnek/nyugdíjnak egy másik tartozás miatti letiltása is gyakori oka a nemfizetésnek. A követeléskezelő saját adatbázisán alapuló felmérése szerint ugyanakkor a megnövekedett törlesztőrészek miatti fizetési képtelenség aránya elhanyagolható, az esetek 4 százalékát tette ki. A bankszektorban a letiltás illetve a megemelkedett törlesztőrészlet okozta késedelem valamivel magasabb az átlagnál. A felmérésből az is kiderült, hogy a törlesztőrészlet növekedése miatt fizetési képtelen tartozása aránya csökkent 2010-2013 között, amire a kormányzati intézkedések adhatnak magyarázatot (végtörlesztés, árfolyamgát).

Ugyancsak a lakossági devizaadósok helyzetét vizsgálta a Lakásfókuszt Elemzési Központ 500 fő megkérdezésével végzett reprezentatív felmérése,¹² melynek eredményei szerint a hitellel rendelkezők **elsősorban a forintárfolyamot és a romló anyagi helyzetüket okolják nemfizetésükért.** A jelen helyzet kialakulásában a megkérdezettek többsége szerint egyaránt fontos szerepet játszott a bankok helytelen hitelezése, az adósok felelőtlen hitelfelvétele és a nem megfelelő szabályozás és felügyelet. A devizaadósok lehetőségeire vonatkozó tájékozottságot vizsgáló felmérés¹³ megállapítása szerint **a fizetési gondokkal küzdő devizahitelesek elsősorban az állam segítségével bíznak, illetve arra számítanak, hogy a bankoktól kaphatnak további haladékot.** Emellett nagyon alacsony volt az olyan megoldások említése, melyek esetén az adósnak nagyobb áldozatot kellene vállalnia (pl. kisebb lakásba való költözés).

A devizaadósok számára lehetővé tett rögzített árfolyamon való törlesztés javíthatja a lakosság fizetési képességét. A PSZÁF adatai¹⁴ szerint márciusban az előző hónaphoz hasonlóan **ismét 9 ezer fővel bővült az árfolyamgátat igénybevevők köre.** Így összesen 1250 milliárd forint értékű deviza alapú jelzáloghitel törlesztési árfolyama került rögzítésre március végéig, ami **az érintett devizahitel-állomány 40 százalékának felel meg.** A rögzített árfolyamon számított törlesztőrészlet feletti rész egy gyűjtőszámlán halmozódik, melynek kamatrészét a bank és az állam fele-fele arányban vállalja át. A gyűjtőszámlahitelesek eddig összesen 9,2 milliárd forint értékű kamat alól mentesültek. A részvételi arány növelése érdekében a kormány ismét meghosszabbította az igénylés határidejét, így jelenleg még május 31-ig lehet igénybe venni a konstrukciót. A nemfizetési arány csökkentése növelné a

¹¹ http://www.penzcentrum.hu/karrier/kritikus_helyzet_szazezekkel_tartozik_a_legtobb_magyar_munkanelku_li.1036345.html (letöltve: 2013. május 6.)

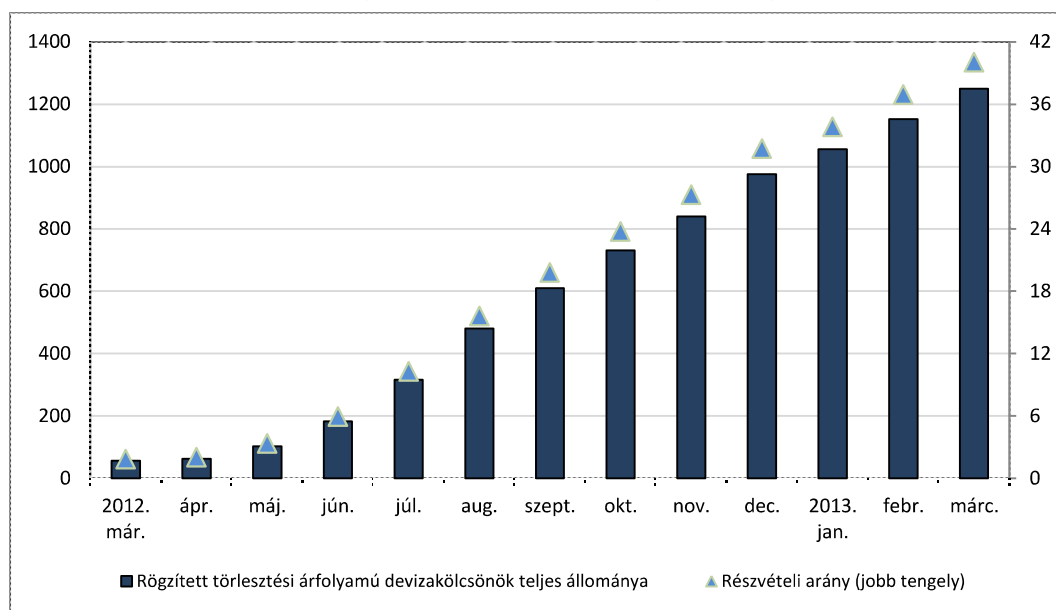
¹² <http://lakasfokusz.hu/devizahitel-2/hitelvalsag-kozos-a-felelosseg/#more-2956> (letöltve: 2013. május 3.)

¹³ <http://lakasfokusz.hu/devizahitel-2/tulelesre-jatszanak-a-devizahitelesek/> (letöltve: 2013. május 2.)

¹⁴ http://www.pszaf.hu/data/cms2355149/arfolyamgat_130228.xls (letöltve: 2013. április 8.)

bankszektor tőke- és kockázatvállalási kapacitását, ami hozzájárulhatna a hitelezés bővüléséhez.

4. ÁBRA: RÖGZÍTETT TÖRLESZTÉSI ÁRFOLYAMÚ DEVIZAKÖLCSONÖK TELJES ÁLLOMÁNYA (AKTUÁLIS ÁRFOLYAMON) ÉS A RÉSZVÉTELI ARÁNY (SZÁZALÉK) ALAKULÁSA

Forrás: PSZÁF

1.1.2 A vállalati szegmens hitelezése

A vállalati szegmensben a szezonális hatásoktól szűrt adatok szerint **16 milliárd forint értékű nettó devizahitel-törlesztés és 12 milliárd forint értékű nettó forint hitel-törlesztés történt márciusban.**¹⁵ Az eurózóna egészét tekintve mindeközben a nettó hiteltranzakciók emelkedése figyelhető meg.¹⁶ A folyószámlahiteleken felüli **bruttó forint hitel-kihelyezés visszaesett** az előző hónaphoz képest. A hitelintézetek összesen 133 milliárd forint értékben nyújtottak forint hiteleket a vállalatok számára, melynek valamivel több mint a felét az 1 millió euró összeghatár feletti hitelek tették ki.¹⁷ **Az újonnan nyújtott euróhitelek összege viszont növekedést mutatott.** Márciusban 138 milliárd forint értékben helyeztek ki a hitelintézetek euró hiteleket, melyeknek nagyjából a háromnegyede haladta meg az 1 millió

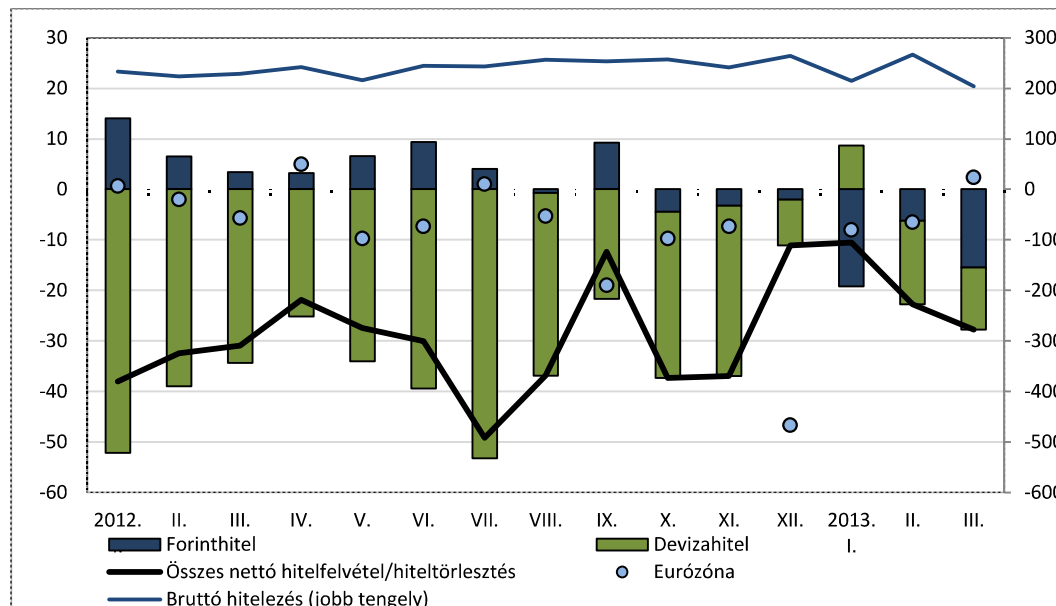
¹⁵ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/mnbhu_kerdesek_valaszok/mnbhu_stat_forum_valaszok/mnbhu_hitelintezetek_osszevont_merlegenek_alakulas/0708_monstatpubl_huxls.xls (letöltve: 2013. május 3.)

¹⁶ http://sdw.ecb.europa.eu/browseSelection.do?DATASET=0&sfl1=3&sfl2=4&REF_AREA=308&sfl3=4&sfl4=4&sfl5=4&node=2019173 (letöltve 2013. május 6.)

¹⁷ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/mnbhu_statiztikai_idosorok/hu0901_vallalkozoi_HUF.xls (letöltve: 2013. április 2.)

eurós összeghatárt.¹⁸ A kettő összegéből adódó **teljes bruttó hitelezés nem érte el a megelőző 12 hónap átlagát.**

5. ÁBRA: A MAGYARORSZÁGI VÁLLALATOKKAL (MILLIÁRD FORINT) ÉS AZ EURÓZÓNA VÁLLALATAIVAL (MILLIÁRD EURÓ) BONYOLÍTOTT HITELTRANZAKCIÓK SZEZONÁLISAN IGÁZÍTOTT ÉRTÉKE

Forrás: MNB

A vállalatok márciusban a korábbi hónapokhoz képest nagymértékben növelték devizabetéteiket (57 milliárd forint), és forintban is jelentős összeget (43 milliárd forint) helyeztek el a bankoknál.¹⁹ A vállalati betétállományon tehát nem hagyott nyomot a tranzakciós illeték bevezetése. A bankbetétek növekedésével párhuzamosan az előző hónaphoz hasonlóan a vállalatok márciusban ismét csökkentették értékpapír-állományukat (140 milliárd forint).²⁰

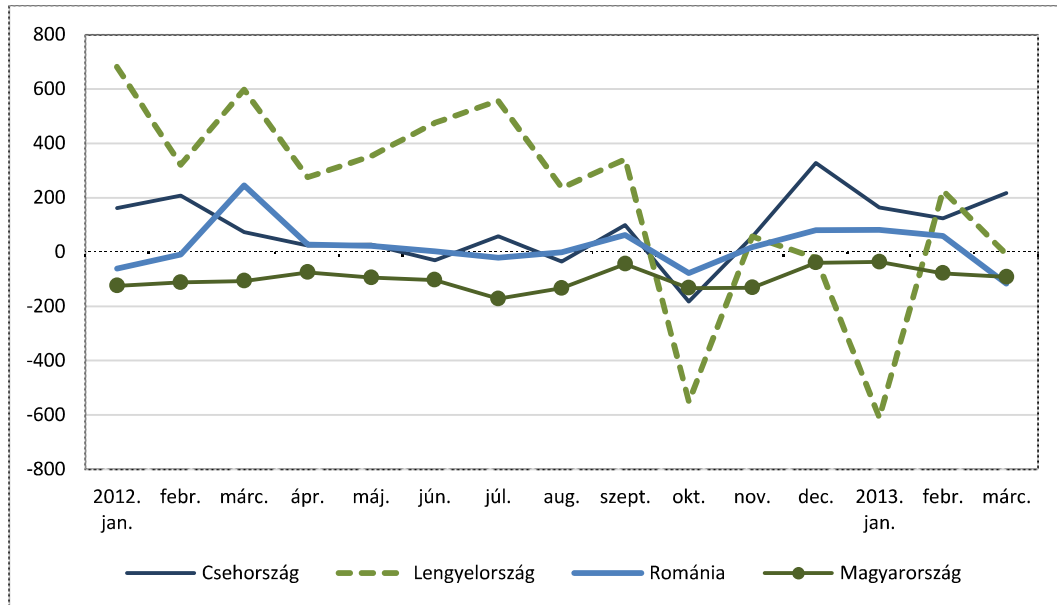
A vállalati hitelezés régiós összevetéséből látható, hogy márciusban csökkent hazánk lemaradása Lengyelországgal és Romániával szemben. Mindkét országban visszaesett a nettó hitelkihelyezés mértéke: a szezonálisan kiigazított adatok szerint Lengyelországban –8 millió eurónak felelt meg a nettó hiteltörlesztés, míg Romániában –116 millió euróval haladta meg a vállalatok hiteltörlesztése az új hitelek felvételét. Csehországban ugyanakkor növelni tudták a hitelintézetek vállalati kihelyezéseiket, a nettó hitelfelvétel 218 millió eurót tett ki.

¹⁸ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/mnbhu_statiztikai_idosorok/hu0901_vallalkozoi_EUR.xls (letöltve: május 6.)

¹⁹ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/mnbhu_kerdesek_valaszok/mnbhu_stat_forum_valaszok/mnbhu_hitelintezetek_osszevont_merlegenek_alakulas/0708_monstatpubl_hu.xls (letöltve: 2013. április 2.)

²⁰ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/statiztikai-adatok-informaciok/adatok_idosorok/x-monetaris-es-egyeb-merlegstatiztikak/monepstat_hu.xls (letöltve: 2013. április 2.)

6. ÁBRA: A VÁLLALATOKKAL BONYOLÍTOTT HITELTRANZAKCIÓK RÉGIÓS ÖSSZEGETÉSE (MILLIÓ EURÓ)

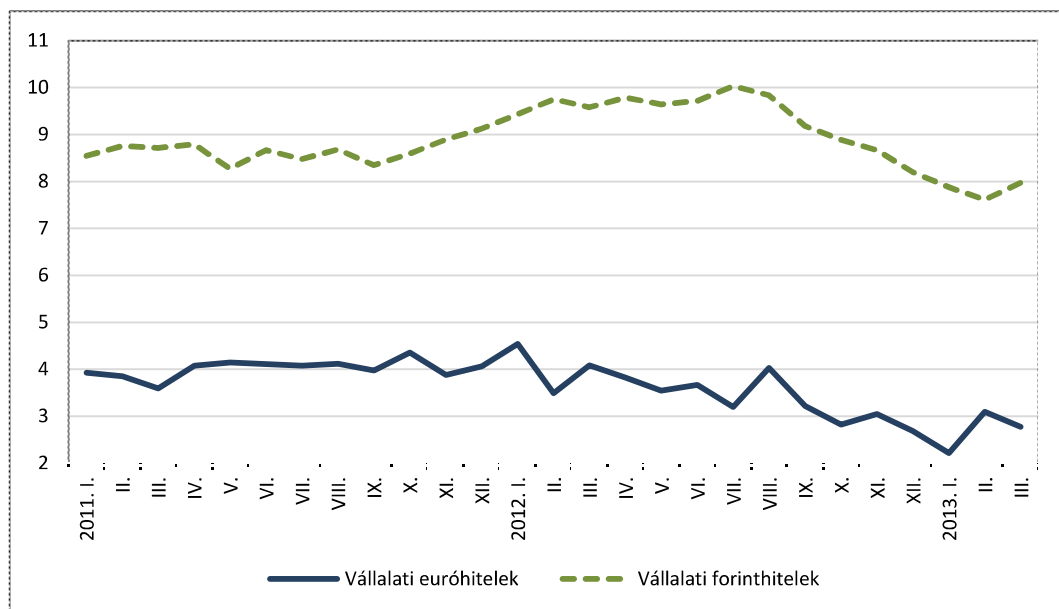
Forrás: ECB, Reuters, MNB, Száadvég-számítás

Megjegyzés: A hazai adatokat az MNB által közzétett, szezonálisan kiigazított adatok euróra való konvertálásával nyertük.

1.2 Kamatkörnyezet és kockázati megítélés

A kamatvágási ciklus óta tartó forint alapú vállalati hitelkamat-csökkenés folytatódott a már fennálló hitelállomány kamatait vizsgálva, tükrözve ezzel a jegybanki lazítási ciklust.

7. ÁBRA: A VÁLLALATI HITELKAMATOK ALAKULÁSA (SZÁZALÉK)

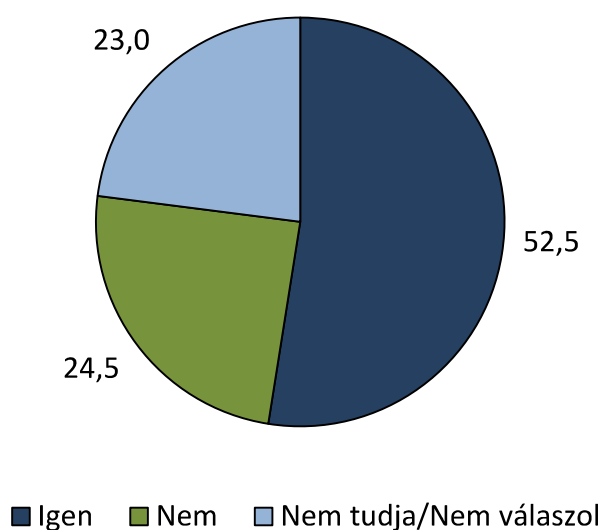

Forrás: MNB

Eközben **az újonnan nyújtott hitelek kamatai jellemzően magasabbak voltak** az előző hónaphoz képest, ami a márciusban megnövekedett kockázatok miatt következhetett be. Az euró alapú vállalati hitelek kamatszintje továbbra is csökkenőek voltak. A lakossági szegmensben a forinthitelek kamatai csökkentek, miközben a korábban kihelyezett svájci frank alapú jelzáloghitelek kamatai nem változtak.

A globális kockázatvállalási kedv fennmaradásával összhangban az MNB áprilisban folytatta kamatcsökkentési ciklusát. Ennek eredményeként **jelenleg 4,75 százaléknak felel meg az irányadó kamat mértéke**, ami újabb történelmi mélypontot jelent. A Monetáris Tanács ugyanakkor kifejtette közleményében, hogy továbbra is fennáll a kedvező globális pénzügyi piaci környezet és a gyenge reálgazdasági teljesítmény közötti ellentét, amire tekintettel kell lenni a monetáris politikai döntések során. A Monetáris Tanács megítélése szerint akkor kerülhet sor további kamatvágásra, ha továbbra is mérsékelt marad az inflációs nyomás, és csökken a pénzügyi piaci környezetet övező bizonytalanság. A tanács szerint a gyenge belső kereslet deflációs hatása jelentős, ami mérsékli a középtávú inflációs kockázatokat, a kockázati megítélés alakulása azonban érdemben befolyásolhatja a monetáris politika mozgásterét.

8. ÁBRA: AZ 'EGYETÉRT ÖN A JEGYBANKI ALAPKAMAT CSÖKKENTÉSÉVEL?' KÉRDÉSRE ADOTT VÁLASZOK MEGOSZLÁSA (%)

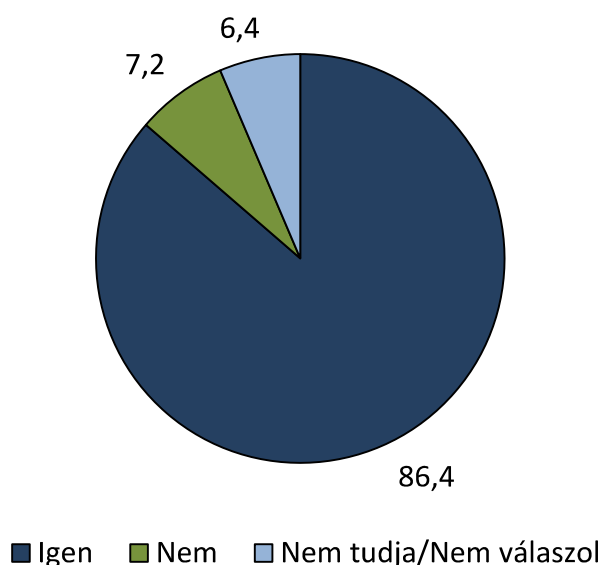
Forrás: Századvég közvélemény-kutatás

Reprezentatív, 800 fős közvélemény-kutatásunk²¹ keretében **megkérdeztük a lakosságot arról, hogy egyetértene-e a jegybanki alapkamat csökkentésével**. Az eredmények szerint a válaszadóknak több mint a fele (53 százalék) tartja kedvezőnek az irányadó ráta

²¹ A területi megoszlás szerint reprezentatív kutatások eredményeit utólag a 2011-es népszámlálási adatok alapján több demográfiai dimenzió (nem, kor, iskolai végzettség) mentén iteratív súlyozás segítségével korrigáljuk. Az adatok felvétele számítógéppel támogatott telefonos lekérdezéssel történik.

csökkentését, míg egynegyedük nem ért egyet a monetáris lazítás ezen módozatával. A kamatcsökkentési ciklus elfogadottsága tehát kedvezőnek tekinthető, ám ennél is nagyobb arányban támogatták a megkérdezettek az MNB áprilisban bejelentett hitelezési programját. A Növekedési Hitel Program három pilléren alapul,²² melynek első két pillére keretében a jegybank ellátja a kis- és középvállalatokat kedvezményes kamatozású hitellel, illetve ugyancsak olcsó hitel nyújtásával lehetővé teszi a szektor szereplő számára, hogy devizahiteleiket forintra váltsák. Korábbi elemzésünkben felmértük a piaci elemzők véleményét, mely során megállapítottuk, hogy a program első pillérének kereteinek alapvetően pozitív a fogadtatása, míg a második pillért illetően vegyes volt a megítélés.

9. ÁBRA: AZ 'EGYETÉRT ÖN AZZAL, HOGY A JEGYBANK KEDVEZŐ HITELT NYÚJT A KISVÁLLALATOK SZÁMÁRA?' KÉRDÉSRE ADOTT VÁLASZOK MEGOSZLÁSA (%)

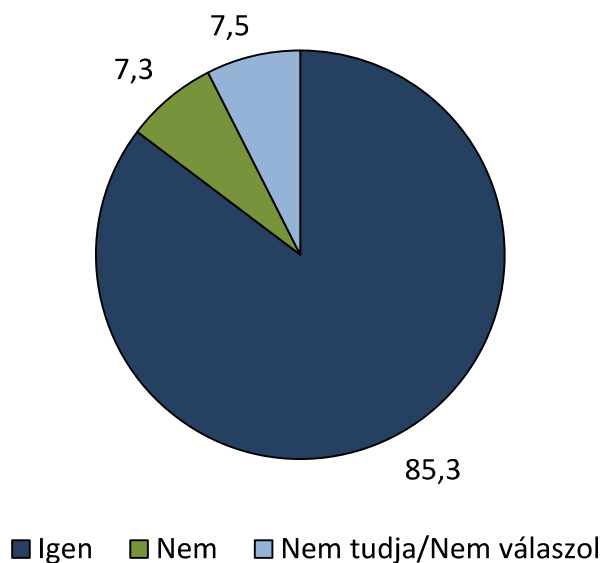

Forrás: Századvég közvélemény-kutatás

Ezúttal a lakosság körében végzett felmérésünk során egyöntetű volt mindkét pillér megítélése. A KKV számára kínált kedvező jegybanki hitelre vonatkozó lakossági megkérdezésünk során kiderült, hogy a válaszadók 86 százaléka támogatja az intézkedést, míg csupán 7 százaléuk ellenzi azt. A KKV számára meghirdetett forintosítási lehetőség támogatottsága is igen magas: a válaszadók 85 százaléka értett egyet a devizahitelek kedvezményes átváltásának lehetőségével, és csupán 7 százaléuk ítéli kedvezőtlennek az intézkedést. Az MNB hitelezési programjának befektetői megítélése tehát alapvetően kedvező volt, **a kéthetes jegybanki instrumentum korlátozására vonatkozó aggodalmak azonban még okozhatják a forint gyengülését.**

²² http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Sajtoszoba/Sajtoszobakozlemenyek/hatteranyag_20130404_hu.pdf (letöltve: 2013. április 4.)

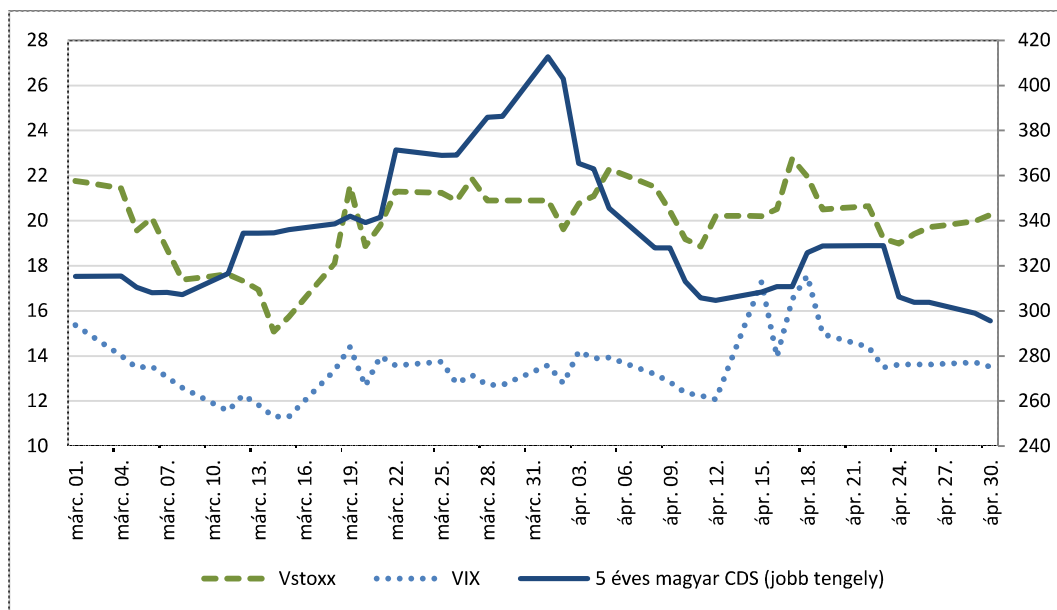
10. ÁBRA: AZ 'EGYETÉRT ÖN AZZAL, HOGY A KISVÁLLALATOKNAK LEHETŐSÉGÜK NYÍLIK KEDVEZMÉNYESEN FORINTRA VÁLTANI DEVIZAHITELEIKET?' KÉRDÉSRE ADOTT VÁLASZOK MEGOSZTLÁSA (%)

Forrás: Századvég közvélemény-kutatás

Április folyamán jelentős mértékben **javult Magyarország befektetői megítélése. Az 5 éves CDS értéke** 91 bázisponttal mérséklődött, így **a hónap végén 296 bázispontnak felelt meg.** A forint árfolyama is erősödött valamelyest, az euró 2 százalékkal, a dollár 3 százalékkal került kevesebbe forintban kifejezve, melynek eredményeként **egy euró 300, egy dollár 230 forintot ért** a hónap végén.

11. ÁBRA: A KOCKÁZATVÁLLALÁS MÉRTÉKÉT JELZŐ INDEXEK (SZÁZALÉK) ÉS A HAZAI ORSZÁGKOCKÁZATOT KIFEJEZŐ MUTATÓ (BÁZISPONT) ALAKULÁSA

Forrás: Thomson Reuters, MNB

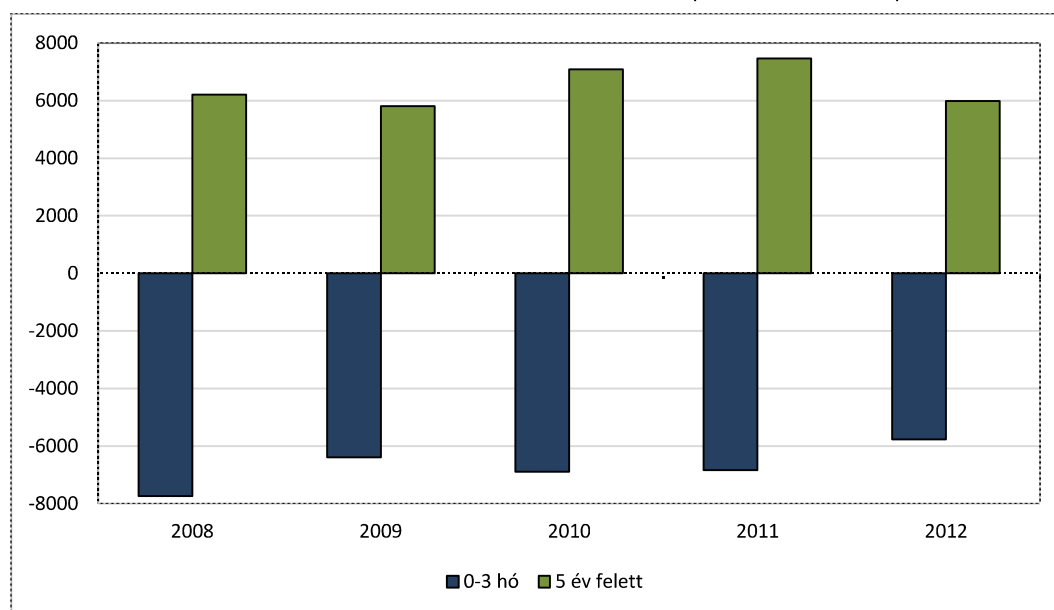
A deviza swappontok – melyek a két deviza közötti hozamkülönbséget, illetve a kockázati felárat fejezik ki – a kamatcsökkentési ciklust, illetve a kockázati környezet javulását követve tovább csökkentek. A devizalikviditási, illetve megújítási kockázatot jelentő külföldiekénél lévő devizaswap-állomány ugyanakkor nem növekedett tovább április folyamán. Mindeközben **a nemzetközi kockázati környezet nem változott érdemben**. Az S&P 500 részvényindex volatilitására épülő VIX „félelemindex”, mely az amerikai piac szereplőinek kockázatvállalási hajlandóságát fejezi ki, alig 1 százalékponttal lett magasabb. A mutató európai megfelelője, az Euro Stoxx 50 indexre vonatkozó opciók alapján számított VStoxx értéke eközben hasonló mértékben mérséklődött. A két mutató közötti rés szűkülése azt mutatja, hogy a befektetők az amerikai és az európai piac kockázatosságát egyre inkább hasonló mértékűnek ítélik meg.

2 Elemzés: Válságkezelés a bankszektorban

2.1 A bankválság fogalma és lefutása

Bankválság alatt a **bankrendszer egyes tagjainak vagy az egész pénzügyi szektort érintő olyan fizetőképesség hiányát értjük, mely a pénzügyi rendszer stabilitását veszélyezteti.** A Nemzetközi Valutaalap (IMF) definíciója szerint rendszerszintű bankválság esetén egy ország vállalatainak és pénzügyi intézményeinek körében jelentősen megnő a csődök száma, illetve a vállalatok számára nehézséget okoz kötelezettségeik időben történő teljesítése. **A válságot súlyosbíthatja egy valutaválság, vagy az is, ha a kezelésére fordítható fiskális eszközök korlátozottak.** Hazánkban mindkét tényező valós kockázatot jelent. Mivel Magyarország pénzügyi rendszere nagymértékben ki van téve a nemzetközi folyamatoknak, ezért **a kívülről érkező sokkok kockázata is magas.** Ez azonban egyúttal a kívülről érkező mentés lehetőségét is magába foglalja, amire példa a hazai bankok feltőkésítése az elmúlt években a külföldi anyabankok által. **A csőd veszélyét fokozhatja ezeken felül a lejáratú összhang hiánya,** ami Magyarországon ugyancsak valós kockázatot jelent. A betéti és hiteloldal összhangjának hiánya esetén előfordulhat, hogy a hitelintézet csak nagyon drágán tudja megoldani a finanszírozását, és ez megújítási kockázatot, likviditási problémát jelent.

12. ÁBRA: LEJÁRATI RÉSZ A BANKSEKTORBAN (MILLIÁRD FORINT)

Forrás: MNB

A legfrissebb, februári adat a rövid oldalon bő 3570 milliárd forintos lejáratú részt mutatott, ami azt jelenti, hogy a bankszektor 30 napon belül lejáró kötelezettségei ennyivel haladják meg az ugyanilyen lejáratú eszközeit. **A három hónapos lejáratot tekintve összesen 5830 milliárd forintnak felel meg a rész.** Amennyiben ezeknek a forrásoknak a megújítása

problémát jelent a bankok számára, úgy ilyen mértékű likviditási igény léphet fel a bankszektorban. Az 5 év felett esedékes vagy lejárat nélküli eszközök és források közötti rés éppen ellenkezőleg alakul: a bankok hosszú lejáratú eszközei közel 5840 milliárd forinttal haladják meg az azonos lejáratú forrásait.

Magyarországon tehát számos tényező okozhatja a pénzügyi rendszer stabilitásának megingását. Éppen ezért érdemes áttekinteni, hogy milyen következményei lennének a bankszektor válságának, és milyen nemzetközi törekvések fogalmazódtak meg az ilyen válságok elkerülése és kezelhetősége érdekében. A következőekben Felcser és Körmendi (2010)²³ tanulmánya alapján vizsgáljuk meg, hogy milyen következményei lennének egy bankválságnak. A szerzőpáros 30 esetet alapul véve vizsgálta meg a bankválságok jellemzőit, mely során nem vették figyelembe a még zajló kríziseket.

Vizsgálatuk keretében megállapították, hogy a válság kitörését követő hónapokban általában jelentős mértékben emelkedett a pénzpiaci kamatszint, amit az árfolyam védelme érdekében végrehajtott jegybanki kamatemelések is támogattak. Később a kamat csökkenését lehetett tapasztalni, ami átmenetileg magasabb inflációval járt együtt. Utóbbi mögött az állt, hogy **az árfolyam leértékelődése** az importárak növekedését okozta, ami begyűrűzött a belföldi árakba. Az árfolyam gyengülését egyes esetekben súlyosbította a magas államadósság vagy éppen a fedezetlen devizapozíciók, és a leértékelődés sok esetben tartósnak bizonyult.

A bankválságok a gazdasági növekedés átmeneti visszaeséséhez vezettek. A vizsgált országokban a reál-GDP a válságot követő második évben ismét bővülni tudott, amiben sok esetben szerepet játszott a leértékelődéshez kapcsolható exportbővülés. Egy több országra kiterjedő válság esetén az exportnövekedés lehetőségei korlátozottak lehetnek, ami a kilábalás elhúzódásához vezethet. A bankszektor krízisei ezzel együtt **a munkanélüliség tartós megemelkedését is okozták**, és a magas államadóssággal bíró országok ez esetben is nagyobb károkat szenvedtek el. A vizsgált bankválságok országainak mindegyikét tartós folyó fizetési mérleg hiány jellemezte a válságot megelőzően, vagyis ezek a gazdaságok döntően külső forrásokra támaszkodó, feltörekvő országok voltak. A válságot követő két évben ugyanakkor **a folyó fizetési mérleg hiánya többletbe fordult**, ami a külső finanszírozás elakadása váltott ki, vagyis egy kényszerű alkalmazkodás eredménye volt. A mintaországokban ezzel együtt a **nettó export is megemelkedett**. Az export bővülését az árfolyam gyengülése indukálta, miközben az importot visszafogta az alacsony belső kereslet.

Az elemzésbe bevont válságokat a GDP-hez viszonyított **hitelállomány csökkenése követett**, a hitelállomány aránya jellemzően a válság évének 70-80 százalékára süllyedt. Az is megfigyelhető, hogy a reálgazdaság alkalmazkodása általában gyorsabban zajlott le, mint a

²³ Felcser Dániel – Körmendi Gyöngyi (2010): Bankválságok nemzetközi tapasztalatai: kezelési eszközök és makrogazdasági következmények. MNB-Szemle 2010. június

pénzügyi közvetítésé, utóbbi esetében tartósabb megtorpanásra számíthatunk egy bankválságot követően. A vizsgált országokban a hitel/betét arány kezdeti magas szintje volt észlelhető, ami ugyancsak arra utal, hogy jelentős volt a külső finanszírozás szerepe, és a bankok ki voltak téve a külföldi befektetők kockázatvállalási hajlandósága változásának. A megfigyelt esetek többségében a hitel/betét arány a válságot követő két évben 15-20 százalékponttal csökkent. Összességében elmondható, hogy **a bankrendszerben olyan tartós folyamatok indultak el, melyek egy konzervatívabb finanszírozási szerkezetre való átállást jelentettek.**

2.2 A bankválságok kezelése

A bankválságok kezelésénél **leggyakrabban alkalmazott eszközök közé tartoznak a likviditás nyújtása, a tartalékolási követelmények csökkentése, a betétgarancia kiterjesztése, a betétek befagyasztása, a banki szünnap vagy a kifelé irányuló tőkemozgás korlátozása.** Ezek az eszközök önmagukban is költségesek lehetnek, ám amennyiben a bankválságnak reálgazdasági hatásai is vannak, annak negatív kihatása ennél lényegesen súlyosabb lehet. A visszaesés okozta adóbevétel-kiesés és a szociális kiadások emelkedése jelentős mértékű fiskális tehernövekedést okozhat.

A 2008-as pénzügyi válság óta felerősödtek a bankszektorok kríziseivel kapcsolatos aggodalmak, és egyúttal kiderült, hogy a gyakorlatban alkalmazott eszközök nem alkalmasak a hosszabb távú negatív következmények kivédéséhez. Legutóbb Ciprus esete került a figyelem középpontjába, ahol a görög kapcsolatokon keresztül gyűrűzött át a krízis a ciprusi bankszektorba, és amit várhatóan a gazdaság súlyos recessziója követ majd az elkövetkezendő években. Mindezek után nyilvánvaló vált, hogy **a pénzügyi szektorban működő válságkezelési mechanizmusok nincsenek kellően kidolgozva.** Kevés olyan szabály létezik, amely meghatározza, hogy banki válság esetén milyen intézkedéseket kell hozniuk a hatóságoknak. Emellett a határokon átnyúló bankcsődök kezelése is megoldatlan. Mindezek alapján megfogalmazódott az igény egy olyan keretrendszer kialakítására, amely

- biztosítja az előzetes felkészülést,
- gyors és határozott fellépést tesz lehetővé,
- lehetővé teszi az összehangolt válságkezelést,
- fő szempontnak tekinti az adófizetői pénzek felhasználásának elkerülését, és
- minimalizálja a „moral hazard” veszélyét és a verseny korlátozását.

A hiányosságok orvoslása érdekében számos nemzetközi szervezet lépett fel. A Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank of International Settlements, BIS) ajánlásokat²⁴ fogalmazott meg, míg a Pénzügyi Stabilitási Tanács (Financial Stability Board, FSB) minimumsztenderdek²⁵

²⁴ <http://www.bis.org/publ/bcbs169.pdf> (letöltve: 2013. május 9.)

²⁵ http://www.financialstabilityboard.org/cos/key_standards.htm (letöltve: 2013. május 9.)

dolgozott ki a banki válságkezelésre vonatkozóan. Az IMF egy közös szanálási hatóság létrehozásáról írt tanulmányában.²⁶ Az Európai Bizottság bankunióval kapcsolatos javaslatai között szerepel **egy közös szanálási hatóság létrehozása, mely a fizetéseképtelen bankok piacról való rendezett kivezetését végezné.** A szanálás költségeit ez esetben a banki befizetésekből összeálló szanálási alap, valamint a közös betétbiztosítási alap adná. A finanszírozást biztosító szanálási alaphoz való hozzájárulás mértéke a bankok kötelezettségeihez és kockázati profiljukhoz igazodva kerülne meghatározásra. A bankunió egyes elemei vonatkoznának az eurózónabeli bankok magyarországi fióktelepeire, és részben a leánybankokra is. Ez azt jelenti, hogy **a külföldi tulajdonú bankokhoz kapcsolódó válság terheit a bankunióban részt vevő országok finanszíroznák.**

A Bizottság válságkezelési intézkedéseket tárgyaló írása²⁷ olyan eszközök bevezetését javasolja, melyek segítségével a hatóságok még a problémák felmerülése előtt menedzselni tudják a bankok helyreállítását és szanálását. Ugyanakkor a keretszabály úgy lett kialakítva, hogy a már menthetetlen, csődbe jutott bank szanálásának költségeit a bank tulajdonosai és hitelezői viseljék annak érdekében, hogy ne az adófizetők és a gazdaság szenvedjék el a hatásokat. A Bizottság ugyanis 2008-2011 között összesen 4500 milliárd euró értékben hagyott jóvá a bankok mentését célzó állami támogatást.

A szanálásra vonatkozó szabályozási keret az uniós tagországok azon erőfeszítéseit erősíti meg, amelyeket a közelmúltban tettek meg a saját rendszerük javítása érdekében. A Bizottság a kialakult helyzettől függően sorolja ajánlásait a „megelőzési”, „korai beavatkozási” és „szanálási” eszközök csoportjába. Az uniós szabályozási keret mindegyik szakaszban javítaná a nemzeti hatóságok közötti együttműködést, mely során az Európai Bankhatóság (EBH) járna el közvetítőként.

I. Megelőzés

A szabályozási keret előírja egy **helyreállítási terv** készítését a bankok számára, melyben meg kell határozni a pénzügyi helyzetük romlása esetén végrehajtandó intézkedéseket. Emellett a bankok szanálásáért felelős hatóságoknak **szanálási tervet** kell készíteniük, mely a szanálási eszközök alkalmazásának és a kritikus funkciók fenntartását szolgáló megoldások részleteit tartalmazza. Amennyiben a felelős hatóságok a tervezési folyamat során a szanálást akadályozó tényezőkre akadnak, úgy azt a bankoknak korrigálniuk kell. A bankválság elmélyülésének elkerülése érdekében **a pénzügyi intézmények köthetnek olyan megállapodásokat, mely alapján támogatást nyújtanak egymásnak pénzügyi nehézségek felmerülése esetén.**

²⁶ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp1070.pdf> (letöltve: 2013. május 8.)

²⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/crisis-management/2012_eu_framework/COM_2012_280_en.pdf (letöltve: 2013. május 8.)

II. Korai beavatkozás

A korai beavatkozás igénye akkor merül fel, ha egy hitelintézet nem teljesíti vagy várhatóan nem fog tudni eleget tenni a tőkekövetelményre vonatkozó előírásoknak. **A hatóságok ekkor előírhatják a helyreállítási tervben szereplő intézkedések végrehajtását**, intézkedési programot és menetrendet dolgozhatnak ki a terv végrehajtására, utasíthatják a pénzügyi intézetet részvényesi közgyűlés összehívására a sürgős döntések meghozatala érdekében, illetve kötelezhetik arra, hogy dolgozzon ki tervet a hitelezői felé fennálló kötelezettségeinek átstrukturálására. Amennyiben az intézet pénzügyi helyzete mindezek ellenére tovább romlik, úgy a hatóságok **rendkívüli ügyvezetőt nevezhetnek ki a bankhoz**.

III. Szanálás

Amennyiben a felügyeleti hatóságok megállapítják, hogy nincs mód a bank csődjének megakadályozására, és közérdek forog veszélyben (pl. a pénzügyi stabilitást vagy az államháztartás egyensúlyát veszélyezteti), úgy **átveszik az intézmény irányítását és elindítják a szanálás folyamatát**. A szanálási eszközök és hatáskörök harmonizálása biztosítani fogják, hogy a nemzeti hatóságoknak minden tagállamban azonos eszközök és ütemtervek álljanak rendelkezésre egy bankcsőd esetén. A részvényesek és a hitelezők jogainak korlátozását a pénzügyi stabilitás, a betétesek és az adófizetők védelme indokolja. A Bizottság ugyanakkor meghatároz olyan biztosítékokat, amelyek megakadályozzák a szanálási eszközökkel való visszaélés lehetőségét. **A szanálás eszközei** elsősorban az alábbiak lehetnek:

- **A tevékenység értékesítése**, mely során a hatóságok eladják a csődbe jutott bankot vagy annak egy részét egy másik banknak.
- **Hídintézmény** közbeiktatása, melynek keretében beazonosítják a bank jó eszközeit és funkcióit, és ezeket egy új bankhoz telepítik, amelyet eladnak egy másik félnek. A régi bankot a megmaradt rossz eszközeivel és funkcióival a hatóságok rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében felszámolják.
- **Eszközelkülönítés** alkalmazása esetén a hitelintézet egy eszközkezelő társaságra bízta a rossz eszközeit. Ennek keretében állami támogatással tisztítható a bankok mérlege. Az ajánlás szerint a támogatás feltételének kell lennie egy másik eszköz alkalmazása is, amivel biztosítható, hogy megvalósul a hitelintézet szerkezetátalakítása.
- Amennyiben nem sikerül felvásárlót találni, és a hitelintézet feldarabolása sem megoldható, akkor kerülhet sor a **hitelezői feltőkésítésre**. A belső, magántőkéből való feltőkésítés („bail-in”) esetén a „bail-out”-tal szemben nem közpénzből, hanem a befektetők forrásaiból finanszírozzák a veszteséget. A banki adósság ily módon történő átrendezése a részvényesek kizorításával vagy részesedésük felhígításával történik. Emellett szükség esetén a pénzügyi intézet által kibocsátott kötvények leírásra kerülnek, vagy át lesznek váltva részvényre. A hitelezői feltőkésítés

megvalósíthatósága érdekében a bankoknak forrásaik egy részét erre alkalmas eszközök formájában kell tartaniuk. Az eszköz célja az adófizetők és a gazdaság megkímélése, mindazonáltal a hitelezők bevonása miatt ez lehet a keretrendszer legvitatottabb pontja.

A bankválságok átfogó kezelésének szabályozására Magyarországon is megszületett az igény. A célkitűzés már az IMF-hitelszerződésbe is bele lett foglalva, a keret kialakítására azonban még nem került sor.